

Leading Scientists fórumot, amelyben öt ország rektorai, kutatóintézeti igazgatói, akadémiai vezetői vettek részt, és amely ebben az időszakban többször is tanácskozott Debrecenben (egy alkalommal pedig Kassa mellett egy üdülőben). A hazánkat környező hat ország magyar tudományos műhelyeinek találkozási pontjára ugyancsak 1995-től két évenként a DAB-ban került sor.

Ezekben az években alakították ki a DAB kitüntetései rendszerét, benne a külföldieknek is adható „Pro Cooperatione Scientifica Promovenda” elismeréssel. Az Innovációs Plakettet és Oklevelet viszont a DAB és a három megye Ipari és Kereskedelmi Kamrája közösen ítéli oda. Átalakításra került a pályázati rendszer is, amely ezek után főleg a kutatással nem hivatásszerűen foglalkozókra és a fiatalokra fordította figyelmét. A DAB és az Universitas Egyesülés erőfeszítései eredményeképpen a város anyagi támogatásával 1993-ban újra indult az 1927-ben alapított Debreceni Szemle folyóirat.

Számos szervezeti változtatás is történt ebben az időszakban. Ezek közül talán a legfontosabb a DAB Tanács létrehozása és az évenként megtartott DAB közgyűlés, amelyhez változatos programok csatlakoztak.

A DAB történetének harmadik periódusa a harmadik évezred első évtizede (1999-2009). Ekkor Székely György (1999-2005) és Lipták András (2005-2008) irányították a bizottságot, 2008-ban pedig Bitskey Istvánt

választották meg a DAB elnökévé. A székház technikai modernizációján kívül jelentős kezdeményezés volt a széles nyilvánosság felé irányuló „Értékek Akadémiája”, amelyet a DAB a Magyar Televízió körzeti stúdiójával együttműködésben valósított meg. Az utóbbi két évtizedben társadalmunkban egyre jobban előtérbe kerültek a jogi és közgazdasági ismeretek, amelyek hiánya a tudományos értelmiség köreiből is jelentkezett. Ennek orvoslását szolgálta korunk társadalmi-gazdasági folyamatairól, a globalizációról szóló előadásorozat.

2006-tól, amikor Görömbei András akadémikus lett a Magyar Tudományosság Külföldön MTA elnöki bizottság vezetője, a DAB székház ad otthont e bizottságnak. 2009 novemberében a DAB volt a székhelye a Tudomány Ünnepe országos megnyitójának. Az elmúlt időszakban a DAB új együttműködési szerződéseket írt alá, így pl. a Debreceni Önkormányzattal és az Ukrán Nemzeti Akadémia Kárpátaljai Részlegével.

A könyv második része, amely terjedelmének majdnem felét foglalja el, angol nyelvű kivonatot és adatokat, táblázatokat ill. fényképeket tartalmaz a DAB múltjáról és jelenéről.

A kiadvány mind a szerzőt, mind a DAB jelenlegi vezetőit dicséri, mert a múltat ismerve jobb eséllyel alakíthatjuk a jelent és a jövőt.

Berényi Dénes

Beteg társadalom, egészséges nemzet.

Kopp Mária orvos-pszichológussal beszélget Mezei Károly.

Kairoosz Kiadó, Budapest, 2009. 123 lap

A cím meglehetősen ellentmondásosnak tűnik. Legelőször talán érdemes azzal foglalkozni, hogy a könyv elolvasása után hogy látja az ember ezt az ellentétet. Vannak a társadalomban olyan jelek, adatok – a könyv szerint –, amelyek a társadalom mélyén (tekinthetjük ezt „a nemzetnek”) az „egészségre” utalnak, viszont mások kifejezetten a „betegségre”. Mindkettőből adunk ízelítőt az alábbiakban idézetek formájában.

„...átnézve a nemzetközi értékstatisztikákat, a magyarok 80-90 százaléka még ma is

azt mondja, hogy *büszke magyarságára.*” „*A magyar társadalomnak óriási ereje...a sokszínűség, a genetikai gazdagság...*” „Az általában megkérdezetteknek 82 százaléka azt mondja, az ember rákényszerül arra, hogy bizonyos szabályokat, törvényeket áthágjon...” „Mindamellet a magyarok 66 százaléka mégis azt mondja, hogy nem volna szabad adót csalni és elítélik az adócsalást.” „...a magyarok a leggyermekszerezőbbek egész Európában. A magyar fiatalok több mint 70 százaléka mondja, hogy *nem lehet igazán*

boldog az, akinek nincs gyereke. Eközben szinte nálunk születik ma a legkevesebb gyerek.”

„...mi lehet a magyarázata annak, hogy a magyar férfiak közül nagyon sokan idő előtt meghalnak, tehát jóval korábban, mint akár a szomszédaink, a csehek, lengyelek?” *„Ma nálunk az 50-65 éves korosztályból évente többen halnak meg, mint 1930-ban.”* „...az egyetemistáknak 6,3 százaléka kísérelt már meg öngyilkosságot. Ez elképesztően magas szám.” „Magyarországon ma egész Európához viszonyítva a legmagasabb a bizonytalanság érzése, a szorongó állapot.” Társadalmunkra jellemző „...a nagyfokú értékvesztés, az anómiás állapot. Az emberek 70-80 százaléka (!) mondja azt, hogy nincsenek közös értékek, nincsenek közös célok, nem lehet tervezni a jövőt, mert minden olyan gyorsan változik. *A legbiztosabb nem bízni senkiben.* Ezek a mutatók 2002 és 2006 között 50-ről 70-80 százalékra emelkedtek.” „...egyetlen ország sincs, ahol ennyire nagyok az eltérések az értékkelvárások és a valóság megélése között.”

Mindezek a megállapítások Kopp Mária és munkatársai saját kutatásain alapulnak.

A könyv első harmada különben elsősorban életrajzi vonatkozású. Kopp Mária egy valóban európai műveltségű sokgyermekes családból származik, amelyet a kommunista rendszer „deklaszált” úgy, hogy az egyetemre is csak elég nehezen jutott be.

A beszélgetésből kiderül, hogy Kopp Mária a magatartástudomány kezdeményezője és a Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézetének megalapítója és elmondható, hogy ezen a területen nemzetközileg is kiemelkedő eredményeket ért el munkatársaival együtt

végzett kutatásaival, széleskörű kérdőíves felmérésekkel.

Kutatásaikból a fentebb idézett, a magyar társadalomra vonatkozó megállapításokon kívül továbbiak is következnek. Ilyenek például azok, amelyek a házasságra vagy a transzcendenciára, a vallásosságra vonatkoznak.

Megállapították többek között, hogy: „A fiatalok túl könnyen mennek bele szexuális kalandokba úgy, hogy lényegében nem is ismerik egymást. Ugyanakkor tudjuk a magyar népmesékből, meg a *Kishercegből* is, ha valaki áldozatot vállal, az sokkal többet ér a számára.” „Nem igaz, hogy a kapcsolatok szükségképpen elszürkülnek. „Egy igazán jó, kiteljesedő, nem unalmas kapcsolat a legfontosabb egészségvédő faktor, a hiánya sokkal súlyosabb egészségkárosító faktor, mint a dohányzás, a káros alkoholfogyasztás, bár a jó kapcsolat ezek ellen is véd.”

„A boldogságot minden más tényezőnél inkább jelzi előre, hogy az ember úgy érzi-e, hogy az életének célja és értelme van.” *„Egy erős transzcendens igényekkel rendelkező és ráadásul vallási közösséghez tartozó ember egészségileg is nagyon komolyan védett, ezt egyértelműen kimutatják vizsgálataink.”* És végül egy személyes vallomás: „A mi világképünk alapja pedig az, hogy benne élek egy transzcendens, isteni világban, a végtelen személyesség világában, ami lényegében jó.”

Befejezésképpen ki kell még emelnünk, hogy az interjú-készítő (Mezei Károly) kérdései nem formálisak, hanem tartalmasak és tájékozottságáról, különösen is az interjúalany munkásságát illetően elmélyült ismeretéről tanúskodnak.

Berényi Dénes

Koncz Gábor: A közművelődés gazdasági kutatásának kezdetei Magyarországon 1974 és 1989 között.

Napkút Kiadó, Budapest, 2010. 334 lap

A magyar művelődésügy fogalomrendszerének változásai a 20. század második felében szorososan követték a politikai folyamatok alakulását. 1945 után rövid időre a 'szabad-

művelődés' megvalósítása tűnt járható útnak, de a fordulat évétől az etimológiai értelemben egyértelmű felső akaratot tükröző 'népművelés' kifejezés vált uralkodóvá. Az 1949-ben